НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІМ. І.Ф. КУРАСА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою Інституту політичних і
етнонаціональних досліджень
ім. І.Ф. Кураса НАН України
від 04 06 2026 р., протокол № 3
Голова вченої ради,
академік НАНУ
_____ Олег РАФАЛЬСЬКИЙ
Введено в дію наказом
від 04 06 2026 р. № 19
Директор Інституту,
академік НАНУ
_____ Олег РАФАЛЬСЬКИЙ

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ
В ІНСТИТУТІ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІМ. І.Ф. КУРАСА

Київ-2026

І. Загальна частина

1.1. Положення про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України (далі - Положення) визначає вимоги до основних документів навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів, передбачених освітнім законодавством, в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України (далі - Інститут).

1.2. Положення розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України з навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів у закладах вищої освіти та інших нормативно-правових документів.

1.3. Навчально-методичне забезпечення освітнього компонента є органічною складовою навчально-методичного забезпечення освітнього процесу і освітніх програм загалом, яке в Інституті регулюється низкою положень, зокрема: Положенням про освітньо-наукову програму з підготовки докторів філософії в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України; Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України; Положенням про вибіркові дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України; Положенням про порядок оцінювання результатів навчання аспірантів в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України; Положенням про педагогічну практику в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Згідно з чинним законодавством навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в Інституті передбачає наявність таких основних документів:

- освітня програма та навчальний план;
- навчальна програма освітнього компонента;
- робоча програма освітнього компонента;

1.3.1. Для обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів - навчальна (затверджується НМР та Вченою радою Інституту) та робоча програма. Робоча програма обов'язково містить цілі, зміст, програмні результати навчання та порядок і критерії оцінювання. Інші структурні елементи, а також форма можуть визначатися відповідно до специфіки освітньої програми загалом та освітнього компонента зокрема в межах академічної свободи викладача за погодженням з гарантом освітньої програми та Науково-методичної ради Інституту, де реалізується освітня програма.

1.4. Інші документи і форми навчально-методичного забезпечення освітнього компонента визначаються викладачем та відділом, що забезпечує викладання освітніх компонентів, виходячи із необхідності максимально повного надання здобувачам освіти всієї інформації та матеріалів, необхідних для успішного вивчення освітніх компонентів. Зокрема, це можуть бути підручники та навчальні посібники, а також авторські матеріали, розроблені викладачем:

- плани (конспекти) лекцій;
- методичні вказівки та рекомендації;
- індивідуальні завдання;
- збірники ситуаційних завдань (кейсів);
- приклади розв'язування типових задач чи виконання типових завдань;
- презентації;
- ілюстративні матеріали;

інструктивні матеріали;

- каталоги ресурсів тощо.

1.5. Викладач може надавати здобувачам вищої освіти посилання на доступну для них наукову, навчальну та методичну літературу, а також на електронні ресурси та інші джерела інформації, зокрема іноземні та міжнародні, які мають дозвіл власника авторських прав на вільне використання в освітньому процесі.

Як джерела інформації здобувачам вищої освіти можуть бути рекомендовані доступні для них:

- друковані наукові, навчально-методичні, науково-популярні та інші видання;
- електронні видання;
- відкриті державні реєстри;
- оприлюднені документи та офіційні сайти органів статистики, інших установ та організацій;
- відкриті бази даних;
- аудіо- та відеозаписи;
- інші матеріали та джерела інформації.

1.6. Навчально-методичне забезпечення до освітніх компонентів зберігається у відділі аспірантури в паперовому та/або електронному вигляді.

1.7. Здобувачам вищої освіти має бути забезпечений вільний та зручний постійний доступ до навчально-методичного забезпечення освітнього компонента (з урахуванням вимог законодавства щодо інформації з обмеженим доступом).

1.8. Рекомендована для вивчення освітнього компонента література та інші джерела інформації мають бути доступні здобувачам освіти на безоплатній основі, зокрема:

- у бібліотеці Інституту;
- на електронних ресурсах Інституту (факультету / інституту, кафедри);
- у визначених в навчальній та робочій програмі відкритих державних реєстрах, інформаційних системах, базах даних тощо;
- на зазначених у навчальній та робочій програмі зовнішніх електронних ресурсах, що надають вільний доступ до інформації.

II. Розроблення та затвердження робочої програми освітнього компонента

2.1. Навчальна програма освітнього компонента - це нормативний документ Інституту, який визначає мету, місце і значення, зміст освітнього компонента в реалізації освітньої програми підготовки фахівців, що мають бути сформовані через опанування освітнього компонента, а також форми підсумкового контролю.

2.2. Навчальна програма освітнього компонента має такі складові: I - Пояснювальну записку, яка містить: загальну інформацію про освітній компонент: його назву, рівень освіти, шифр і назву галузі знань, код і назву спеціальності; мету освітнього компонента; II - Зміст освітнього компонента за модулями і темами; III - Інформаційні ресурси.

2.3. Затвердження робочої програми освітнього компонента.

2.3.1. Навчальну програму освітнього компонента розробляють як окремий документ і зберігають в електронній та/або паперовій формі у відділі аспірантури, викладачі якої проводять заняття і здійснюють контроль результатів навчання з освітнього компонента.

2.3.2. Етапи затвердження проєктів навчальних програм обов'язкових освітніх компонентів:

1) Проєкт робочої програми освітнього компонента розробляє викладач відповідної професійної кваліфікації з обраної предметної галузі та подає на розгляд Вченій раді.

2) Проєкт робочої програми освітнього компонента обговорюють і ухвалюють на засіданні Навчально-методичної ради.

3) Схвалений Навчально-методичною радою проєкт робочої програми освітнього

компонента передають на рецензування не менше, ніж двом провідним фахівцям предметної галузі.

Навчальна програма обов'язкового освітнього компонента рецензується головою Вченої ради, погоджується з гарантом освітньої програми, а також за потреби рецензується стейкхолдерами (наприклад, фахівцями-практиками, роботодавцями, представниками академічної спільноти за спеціальністю/спеціалізацією освітньої програми).

4) Проєкт робочої програми освітнього компонента з двома рецензіями ухвалюють на вченій раді Інституту.

III. Розроблення та затвердження навчальної програми освітнього компонента

3.1. Навчальна програма освітнього компонента це персоніфікована програма викладача для навчання здобувачів з кожного освітнього компонента. Розробляють програму на основі робочої програми відповідно до програми підготовки фахівця того чи іншого рівня та відповідного навчального і робочого навчального планів, з урахуванням логічної моделі викладання освітнього компонента.

3.2. Навчальна програма, як узагальнення змісту робочої програми освітнього компонента, має бути короткою і зрозумілою для здобувача освіти, тому її зміст повинен максимально розкривати інформацію про освітній компонент, водночас, відображати необхідні організаційні складові щодо його вивчення у логічному взаємозв'язку.

3.3. Навчальна програма освітнього компонента має такі складові:

Опис освітнього компонента, у якому зазначають:

- назву Інституту, назву освітнього компонента, назву освітньої програми, спеціальність, освітній рівень, рік навчання, семестр, форму навчання (денна та заочна);

I. Основна мета / цілі навчання (коротко у кількох реченнях обгрунтувати основну мету вивчення освітнього компонента);

II. Місце освітнього компонента в освітній програмі (освітній компонент обов'язковий чи вибірковий, цикл загальної чи професійної підготовки);

III. Короткий зміст освітнього компонента (зазначають тільки теми (для обов'язкових освітніх компонентів - відповідно до робочої програми));

IV. Результати навчання (для обов'язкових освітніх компонентів зазначають згідно з матрицею відповідності програмних компетентностей та результатів навчання в освітній програмі);

V. Порядок і критерії оцінювання (вказують форму підсумкового контролю (іспит чи залік), а також основні критерії поточного та підсумкового контролю);

VI. Політика курсу (коротко описують основні вимоги чи важливі зауваги для організації вивчення | освітнього компонента (що не суперечать законодавству України та нормативним документам Інституту), наприклад: правила поведінки на заняттях, дедлайни та умови для перескладання завдань, застереження щодо дотримання норм академічної доброчесності тощо);

VII. Основні інформаційні ресурси (зазначають кілька основних джерел (підручники, посібники, статті, монографії, інтернет-ресурси тощо) для вивчення освітнього компонента).

3.4. Навчальна програма розробляється науково-педагогічними працівниками кафедри, за якими закріплено викладання освітнього компонента, відповідно до навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти. Документ є складовою частиною навчально-методичного забезпечення освітнього компонента.

3.5. Навчальні програми обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів розміщуються у відкритому доступі на сайті інституту чи у хмарних сервісах.

IV. Організація контролю змісту та якості розробки навчально методичного забезпечення освітнього компонента

4.1. Відповідальність за якість, актуальність змісту та відповідність чинним освітнім програмам навчально-методичного забезпечення освітнього компонента несе викладач-розробник та гарант освітньо-наукової програми.

4.2. Відповідальність за наявність навчально-методичного забезпечення з усіх освітніх компонентів та їх збереження покладено на завідувача відділу аспірантури.

4.3. Перегляд складових навчально-методичного забезпечення освітнього компонента здійснюють за потреби, але не рідше, ніж один раз на 2 роки.

44. Доповнення, поновлення, вилучення, заміна складових навчально методичного забезпечення освітнього компонента відбувається згідно з рішенням кафедри з внесенням відповідних змін як в друкованому, так і в електронному форматі.

V. Інші питання

5.1. Положення розглядається та затверджується Вченою радою університету і вводиться в дію наказом директора.

5.2. Зміни та доповнення до цього Положення приймаються у вигляді нової редакції.

Погоджено:

Т.в.о. завідувача аспірантурою Іван ЛЕОНТЬЄВ

Заступник директора з наукової роботи Юрій НІКОЛАЄЦЬ